



14064 શ્રી પરમાત્માય નમઃ ॥

નવતરંગ.

(દીક્ષામુશ ગાયનો.)

ઝાપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

મંગળદાસ જોષિતારામ બુકસેલર

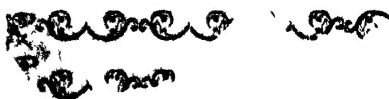
રીચીરોડ—અમદાવાદ.

અમદાવાદમાં પીરમશાના રોજ સામે
શ્રી ચીમનલાલ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપી.

સંવત ૧૯૬૨—સને ૧૯૦૬.

આવૃત્તિ ૧ લી. પ્રત ૧૦૦૦

કિંમત રૂ ૦-૪-૦



ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ

૧૬૨૫

गूजरात विद्यापीठ ग्रंथालय

[गुजरात कॉपीराइट विभाग]

अनुक्रमांक

९५२५

वर्गीक

पुस्तकनुं नाम

नवतल्लू

विषय ८ : ९

દીલપુશ ગાયનસંગ્રહ

મંગળાચરણ.

સુમતિને સુગતિના દાતા કૃપાનાથ;
 પામર આ પ્રાણી તણે તારો અહિને હાથ—
 જગતપતિ, કૃતિ અતિ છતિ દીસે, નીતિ ન્યાયે.
 રીતિ રાહે પાળે વિશ્વ વિશ્વપતિ દીન હીન
 જન સાથ—સુમતિ૦
 ક્ષેત્રપતિ છાવૃત્ત ક્ષેત્રના, કૃપાવારો,
 ધારા તણી જગ ધણી આશા, લીલો.
 હરિઆળો પાકે પુણ્ય પાક આપ રહાયે.
 આડા રહ્યા ઉભા થઈ પાકે કર્મ છાડ.
 સાથ—સુમતિ૦

૧

હરીચંદ્ર

હું વેચું પુત્રને પ્યારી, આવાર સત્યને કાજ (ટક)
 પુરજન સૌ ગ્રાહક બનીને, આવો આજ ઠાર;
 ખંત ધરી આ દુષ્ટ વણીકનો, ખરિદ કરો માલ સાર-હું૦
 વિશ્વામિત્રના રણથી મુક્ત, થાવા કીધું આ કામ
 પુત્ર અને પ્યારી મારીને વેચું ધરીને હામ; હું૦

૨

ચાંપરાજ

સરકાર રબ દીજીએ, બમીનગાર હું
 મુદત પે નાવે તો મેં ગુનેગાર હું— સર૦
 ઘસકે બદલ શીર મેરા, દેને તૈયાર હું
 થે બાતપે નીલા કીજે; મેં અરજદાર હું સર૦
 બનો પહાડસીંહ યહ, હાડાકા હે બન
 છુદિબનકુ દિલ્લેશ, કરોએ કરમાન સ૦ -

મિત્ર આત્રીઓ લાસે આ જરજ તારં છે,
 દાસ્ત તાર ધર સુને પ્રાણ પ્યાર રે— મિત્ર૦
 મિત્ર આપણું ન જાણ કાંઈ ન્યાર છે,
 એવું જાણતો આવું, પણ આ મારં છે. મિત્ર૦
 માણ્યે મુકયો છે મુજને જા તું કોઈ સ્થાન,
 દુશ્મનોથી રહ્યો છુપો, એ એણે ધાયું છે. મિત્ર૦
 તારા દુશ્મનનો તે મિત્ર, મહારાજ જાણ;
 કે કયે મેં મિત્રતામાં તારં હુણ નિવાય છે. મિત્ર૦
 સહેજ મિત્રતામાં દાસ્ત બાહુ આભાર તુંજ;
 મિત્ર વહાલા તો ઘણું તેં વધાયુ છે.— મિત્ર૦

૪

હંસ કુમારી.

દીસાનુશ પ્યારી રાજકુમારી કેમ રહે આહીં એકલી છે,
 મુખ શોભાએ શરી સરમાએ નવરાંતે વીધીએ ઘડી છે;
 દાસકે દાસી પાશ નરી કોકોણ થરી આહીં છળી લરી છે,
 સ્વસ્થ થઈને પુરું હું જઈને મુજ મન મોહક એ પરી છે.

૫

કયાંથી આ સંભળાય મધુર મુર કયાંથી આ સંભળાય;
 દીસે નહી કોય ત્યાંએ મધુર મુર કયાંથી આ સંભળાય
 નવીન પદ્મીકો આગળ જણાયે, આ ઉપવનની માંહે-મં
 રાખી સહુ જાએ તેને લઈઆવો તો હુણ મુજને ધાય-મં
 તન મન વન સહુ અર્પણ કરીને, રાખીશ મહેલની માંય-મં

૬

ભરથરી.

ધીક યુવા ધીક મુજને, ધીક કાચ વીકારણ
 જેણે ભુલાવી મને સત્યથા, કર્યા નીચ વિચાર
 જેણે ઉતારે રાજ ભરથરી
 લગા કરોતે રાજ રંકણું, નારી અજ્ઞાની જાતણ,
 અન્ય વખત આવું નહીં કરે લાજ્યા માતને તાતણ
 ભેખ૦

કપટ રૂપીરે રાણી પીંગળા, એ શું ગોલે વચનણ;
 રાજરે તજ્યું તું કારણે, જે વીચારીને મનણ;
 ભિક્ષા દેને મૈયા પીંગળા.

તુરે ખોટીરે ખોટું રાજ છે ખોટો સારો સંસારજી
અસખ બંગાણું વન એકલો, જેથી પામું ઉધારજી.

ભીક્ષા૦

રહોને રાજ દસોઘ કરું જમતા જાઓ સ્વામીનાથજી
ક્ષીરરે નીપજાવું ક્ષણ એકમં, જમીએ આપણુ સાથજી

ભેખ૦

મઠીરે કરાણું રંગ મહોલમાં. રાખું ગુપ્ત અવાસજી;
જેમરે જાણે નહીં જગતમાં સાધા જોગ રહી પાસજી

ભેખ ૦

મહોલ તારાને રાણી શું કરું, કેયો ગુપ્ત અવાસજી
ક્ષીરરે ભોજન તારું રાણી શું કરું નહિ ભોગની આશજી.

ભીક્ષા૦

વાસી જંગલના જોગી અમે નહીં ગામમાં વાસજી,
નિય વેસથી અગગો રહું, નહીં નારીનો પાસજી;

૭

ભરથરી ભીક્ષા૦

પિતાજી આ કોપ તમે શો કર્યો,
જોગી વેશ બાપુ શીદને ધર્યો;
મરી ગઇ છે માત વળી જાઓ તાત,
પીતા એથ કોની છે આરમાન માત;
દયા લાવો કંઈ છોડે ઉપરે,
કૃપા પાગ હુંજી તમારી ખરે;
લગવશે લાગ મુને પછી કોણ;
પ્યારી પુત્રી આવો બા કહેશેજ કોણ;
કુંવારી હુંજી તમારિ મુતા,
વરાવી નથી કીધાં લગવાં પીતા;
ન બાપી કરી બાપુ જાણે નહીં
પીતા પાછળ હુંતો છવીશજ નહીં;

૮

ઉગાદરરી

ગાજે ગગન ધરરર ગગન ધરરરર,
ઝબકે વીજળીઓ ઝરરર;
વરસે વરસાદ ઝરમર વરસાદ ઝરમર,
વિયોગીના ચીત ચરરર;

બીની બાળા હોય અરરર,
 સ્વામી સોડે પેસે સરરર. ગાજે
 હરીયાળી ભુમી લલી હરીયાળાં વળી વન
 હરીઆણું સંજોગમાં
 અરે વિરહે ઉઠે અંગમાંરે સજની
 મદન પીડા કયાં કહીએ;
 બાળી રહીયેરે મનમાં મુજાઇ સજની
 નદીઓ અરરર નાસતી સાગર સ્વામી પાસ
 મોર મયુરીને મળે ચટપટ લાગેરે,
 આવે સમે ભોગી ભેટવારે
 માતાણ મહેર જો કરે કુમારી કોડે કરગરી.
 મર્યો મદન મહાવીર મદન મહાવીર
 થઇ માતાણ અમે ધરરરર થઇ ધરરરર અરે અરરરર
 ૬ ગાજે વીણાવેલી

કાયા કાચો કુંભ છે, જીવ મુસાફર પાસ.
 તારો ત્યાં લગી જાણજે જ્યાં લગી ધાસોધાસ,
 સદા સંસારમાં મુખ દુઃખ સરખાં માની લઇએ,
 રાખે જેવી રીત રાખા રંગે તેવી રીતે કરીએ સદા,
 પીપળ પાન ખરંતી હસતી કુંપળીઆં
 મુજ વીતી તુજ વીતશે ક્ષીરી બાપડીઆં,
 નહીં જેવીને તેવી નિત, કોઇની નભતી જોઇએ,
 દશાના ઢંગ રૂતુના રંગ જેવા દેખી લઇએ. સદા,
 કદી મહેલ્લાં તો માળીઆં કોમળ છતર ખાદ;
 કોઈ દીન એવો આવશે ભુખ્યા ન મળે ભાત સદા,
 ૧૦

અંતેથી નમી તુંને અતે વીનવીએ,
 દયાવાન[૪] સહાય (૩) અંતેથી
 દયાહીણ થયો ફર ખેચી લાવ્યો આંહી દૂર;
 કપરેથી મગરૂર પ્રાણ લેશે એજરૂર;
 તજી આ તોફાની પૂર આવીએ તારી હજૂર,
 ૧૧ રાજખીજ.

જુદાઈ પ્રાણ બની સીદ અણબાળ.

મહી આનંદ લહાણ ચાલ ચમન ઉડાવ,
 તુ છે છબીલી નાર, હું રંગીલો ભરથાર,
 બન્યું જોડું નીરધાર મણી કુંદન જડાવ.
 ઠાંક માથાની વેણ, કાળ નાગ તણી ફેણ;
 પ્યારી અણીઆલી નેણ, જરા ધીરે નચાવ;
 વાગ્યો કલેજે કારી ધાવ, દુખ દેણ ભારી,
 જરાથા દયાલુ પ્યારી, મને મરતો બચાવ.
 જોયું ન્યારથી આ મુખ, કામ આપે બહુ દુઃખ,
 ગયો ચેરી માર મુખ, પ્રિય પાશું અપાવ.
 છું હું હાસ નીતધાર, તું છે મારો સરદાર,
 આવ ધસી ધરી પ્યાર, પ્રાણ ગલે લગાવ.

૧૨

અશ્રુમતી

જપતિ પ્રીતમની જપમાળ જુવતી જો અલબેલી
 જોખન રસ રંગે જોની આ બની ઘેલી
 વ્યાકુલ વૃક્ષના લિલે વહાલિ વેલી—જપતી.
 તન મનમાં વ્યાપી રહ્યા જોખન વસંતજંગ.
 રસ ભોગી રસીઆ રમણ કયાં રસ રંગ.
 જણ્યું ન જડીઓ, રસીઓ રંગીલો,
 અપચપ કરતા લેતીજ તું ચલેલી—વ્યાકુલ,
 પેટ દુખે શીર કુટતાં સંકટ બાન સમાય
 બળતાને બાળી સખી હેડે શું હરખાય,
 આહા અકલાએ સાને છેડ છબીલી—વ્યાકુલ

૧૩

ઉમાદેવડી.

જા જરે શું રીસાચ રસીલી નજર મીલાવીલે (૨)
 ચટપટી ચીતમાં લાગી ચતુરા ચેહેરો જોવાદે,
 હીરા મોતી માગ્ય મધુરી, ઝાંઝર કુમળા લે
 મદન અગન તનમાં લાગેલી તુરત જુઝાવીદે,
 સમતા નથી રહેતી રે સલુણી મરમ વચન મુકીદે
 કંપલતા છબીલી તુજ ડાયે, પામર પાંખ લે.

૧૪

વીંજાવેલી.

હોયો સખી ! સૃષ્ટિના સુગાર હાર,
 આદ્ય આદ્ય જોવાને અંદમાં

જાને પ્રેમવેલી ભુમી નાર દેવાર,
 જાને ડાલે સૃષ્ટિ આનંદમાં--આહો०
 ધન્ય ધરા સુંદરી ! તને, ચતુર ચંદ્ર તુજ કાન્ત,
 શાન્તિ પાઠ પઢાવતો સાધીને ઐકાંત.
 ધરણી પડી પતીને પાય, શિક્ષા શિરે ધરેરે
 ગુણીયલ ગારી પતી ગુણ ગાય, શાન્તિ ચીતે સ્મરેરે
 ધરેને બહેન ! ધરતી માતાનું કંઠું કાન,
 પ્રિતેથી કરો સંસાર સુધારસં પાન--વરણી०
 ચંદ્ર સુખે ચીડાઈને, તારાના મુખ સ્યામ,
 સદગુણીનું મુખ ભાલીને, રમે દુષ્ટના રામ.
 સખી ! જેને પતિનું માન--તેન. ગાંધર્વ ગાએ ગાન;
 પામે દેવી સમાન સનમાન રમે રામા રસીક લઈ તાન
 ધરણી નાર સમ શૃણિણીઓ, સેવે સ્વામી પાય,
 ચતુર ચંદ્રસમ ધણી મણે, જ્ય જ્ય ત્યાં ઉચરાય.
 ૧૫ દાસરોન રસિદા.
 દા ઉડીછે દુઃખની દીલમાં, શી રીતે ઠંડી થશે.
 આશ લાગી છે જેમાં મુજને, શી રીતે પુરી થશે-દા०
 નજરે દીડી મેં જે નારી, પરણેના જોએ સામે ચારી
 તો તો છંદગી આ આકારી, કેમ કરીને પુરી થશે-દા०
 મેં તલવાર કે ચીતે મારી, તેવી જાને આ નેન કટારી
 કલસાક્ષીનાં નયનાં કારી, તો ધા કેમ કરી રૂઝશે-દા०
 ૧૬ કરણધેસા.
 આંખલડી અણીઆળેરે, જરા નચાવ નખરાંવાલી
 જે નખરેરે તારા વાલમજીને વશ કીધા,
 ભમર કમાન જરા ખેંચી ખુણેથી, કોધ કટાક્ષ કર આલીરે
 જરા નચાવ નખરા વાલી,
 જે નખરેરે તારા વાલમજીને વશ કીધા,
 ચટક મટક અને ચટકતી ચાલ આમ, ઝાંઝરથી ઝમકાળિરે
 જરા નચાવ નખરાવાલી,
 જે નખરેરે તારા વાલમજીને વશ કીધા.
 દ્યો લટકો મટકો ચટકો આ, આલી સતાવો શું ઠાલીરે
 જાઓ નાચે આ નખરાવાળી
 નખરેરે તારા વાલમજીરે વશ કીધા.

૧૭

ગુમાન તારાં

કેળવું કર્યું કંઈ થાય નહીં સઉ કર્મ છે કરનાર—કોઈં

કર્મ સઉ કરનાર ન કોઈંથી—કર્મ કરી કરનાર—કોઈં

કર્મ કાગળ પુર્વ જન્મનાં દેધિ જમે થનાર

દીધા તેવા લેવા પાછા—એજ કર્મ વહેવાર—કોઈં

જમે કરાવ્યા હશે કાંકરાં—મણી નથી મળનાર

જમે મણી તો વિદ્યે ધણીથી—ટાળ્યા નથી ટળનાર—કોઈં

૧૮

કામસતા

ઢીલ માડ માને નહીં મનકુ ઠરે નહીં ત્યારે કરે શું તાતલ ?

મેં જોયું ફરી ફરી જોડી મળે નહીં, કેને વડુ હું તાતલ ?

નેણે પ્રીત ઝળકીરતી અહીં આવતીજ સમાઈ ગઈ

ઉર્મી અંતર ઉછળી હતી નૃપ દેખતાંજ દખાઈ ગઈ

હીરસો અમુલ્ય ખરિદવા ઉમંગ ભર આવી આહી

પણ અંતર અંકુશ ન ફુટ્યા પ્રીતી પ્રગટાવી નહી

છતિ આંખે દીવા લાગને પડી કુવાસાં શું કુળી મડું

તાતલ—ઢીલં

૧૯

વીક્રમ ચરિત્ર

મને સહાય કરશે મોરારીરે, વારે અટશે ગાવરધન ધારી

અહલ્યા ઉગારી મારાં બાહ તારી, બેની ચી-તા કરીશ નહિ

સારી—મનેં

મંજરી બચ્ચાંને બળતા ઉગારી મોક્ષ દીધો ગળેંદ્રને તારી;

દ્રૌપતીના ચીરપુચી ઘાશે તે સહાયકારી—મનેં

૨૦

ત્રીવિક્રમ.

પુનમ ચાંદની ખીલી પુરી અહીરે, શાભેરજની સુંદરશી આજ

હેતે રમિયાં સંગાથે સંચર આપણેરે.

સૈયર કંકણા સોનાના કરે ધર્યાંરે,

માંહે જડીયાં છે નીલમ મણી નંગ-હેતેં

મળીઆં આજે આપણે, ધરી શોભ શણગાર.

કરે કંકણ ચુડી ચમક, ચંદ્ર તેજ એક તાર.

હીરા રત્નથી જડીત ઉરહાર છેરે, માતી ગુણલ લગકે આજુબાંધ-હે.

અંબોહા કુલે જરયા, સરસેથે હીંગુળ

દીધા કુમ કુમ ચાંદલા, મુકતા માલા ઉર.

આરસ પારસ મણી જડેલો ચોકછેરે, તેમાં વસતાં હૈયે
નણહલવીર-હૈતેઠ

પેર્યા ઝાંઝર પ્રીતથી, ઝલ્લઝલ કરે ઝલ્લકાર,
ફરીએ સૈયર દુહડી, આ રજની માઝાર;
સખી વેલ્લોઆ કુલી વિધ વિધ ભાતનીરે, તેતો આપે છે શી
સુંદર સુગંધ હૈતે-પુનમઠ

૨૧ પવીત્રલીલાવતી.

ભાઈ પઢારો કેમ ઉઘાડયો, જોઈ કચી બેસારી કેઠ.
સાહેબ આપા બહાર ગયા છે, શું શું જામાં ઘાલ્યું લેઠ
બધું ઘરેણું ક્યાં લઈ ચાલ્યા આમ કરી તસ્કરનું કામ
પડશે માથે અરે અમારે, પાછું મુકો તમે તમામ
ચખાવલા તું ચઢી ગયો છે પરની તારે શી પંચાત.
બસ બસ તારે નહી યોલવું હમણા પાછલ પ.શે ભાત
નીચ જાત ચાકરની તારી, આખર જોડા ઉચકનાર.
આવ રાંડના હવે અડાવા બંદાતો આ ચાલ્યા બહાર

૨૨ ઉદયભાષ્ય,

માન માયાના કરનારારે; જરિ જોને તપાસ તારી કાયા
પુછી જોને તુ પડીત પુરાણારે કોઈના અમર છે. લેખ લખાણા
કાચી છે કાયા આ માટીની માયા છે માટીના ખેલ બનાયા
સાણાતો સમજ અલગ થયા પણ-બાલક બીચારા લપટાયારે
-જરી

લાખોની પાંખો ગઢ છે પીંખાઈ-જેણું મુછ પર, લીંબુ ઠરાયા
કાળના કોવાડેથી કાણ બચ્યું ભલે હાંચ રંક માહરાયારે-જરી
સંધ્યાના જેવા રંગ-સોનેરી વધ્યાને લાડ લડાયા
જોબનને તન ધન તેવાં સમજવાં પાણીમાના પડછાયારે-જરી

૨૩ મુળરાજ સોલંકી

ધીરો હાં ધીરી હાં બાલા ધીરી રે ધીરી.

એ સમય પણ આવશે નાવલો રમાડશે લડાવશે ખીલાવશે.

રસ રંગે લીજવશે-ધીરી હાં

સખીઓ સખી સત્વર આવો બાગ મહી કો ચોર, જણાયે
ચોર નહી તું ચોરક ચિતની તુથી તનમન સર્વ હુડાયે;

કેઢી કરી બોલાવશે પણ પ્રાણ કહી આ ભેટી રમણી.

ત્રેમ માળ પેહરાવશે—ધીરી હાં

૨૪

વીક્રમ ચીત્ર

એ.....માથે મદુકી ભઈ જાઉં

પ્યારી લેહરી લાલાને દુધલડાં પાંઉં—એ

હું ગોવાલણ નાંની નારી,

પ્યારે મારે છે વીહારી.

રંગે રમાડી રીઝાઈ—પ્યારાં—એ

૨૫

મોહીની ચંદ્ર.

ધીરી ધીરી સુંદરિ જરા ધીરી,

તારા વાંસે લીધી છે રંગરી, સુંદરી,

નયન મીલાવે પ્યારી, હસી બોલાવે

આપીશ આખી અમીરી ધીરી.

રૂપે રીઝાવું કહેતો સોને મઢાવું

દુર કર તું દીલગીરી—એજ ધીરી.

ધીરા ધીરા કુંવર જરા ધીરા

સગા માડાના જયા એ વીરા. કુંવર જરા

જેવી પોતાની તેવી નારી પરાય

પર એ પર જવની પીડા— ધીરા.

રાવણ રોળાણે દુરીયોદન દબાણે

કીચકના થયા ચીરા કૈયા કીચકના ધીરા ધીરા.

૨૬

વીણાવેલી.

સુંદીર સામળીયા, નામ જપીશ નિત્ય તારૂં

મનહર ના મળીયા, કાશી કરવત ધારૂં,

સામળા શણગાર હમારા, કાળજી હું કામણગારા

વિનવે કરગરી દીનદારા દર્શ દો દિલદાર તમારા,

‘કયાં હું કહું કુંઝ માડું—સુંદર’

આસપાસ નહી વાસ નીહાળું, અહહ ત્રીભુવન ભાસ

તું કાળું

નીરખું નહી કદી મુખડું રસાળું, જમ હીમાલય ગાત્ર હું ગાળું,

સાક્ષી કેવ દયાળું—સુંદર.

૨૭

પવીત્ર લીલાવતી.

પ્રીતી પાતરની કરનાર, સરવે મુરખના સરદાર;
 નીતી નીનુણ ગણે નાદાન, પીડા પામે અપરમપાર; પ્રીતી.
 જેની સાથે જવતલ બાળી, માત પીત્ત પરણાવે
 એને ત્યાગી નીરભાગી નર, આપણી પાસે આવે પ્રીતી
 પાતી મુખ પડવાન સરીખું; તૃપ્ત થયા નહી તેથી.
 ગળીકા ગમન વમન સમ ગણવું, અરે ઘણે મું એથી, પ્રીતી.
 મું એનાથી કારજ સરશે, એ મું સાફ કરશે;
 સ્વાન સમાન સદા અથગાઈ, માત વગર તે મરશે. પ્રીતી.

૨૮

ચંદ્રહાસ.

થયાછેરે પતી તેજ પ્યારી તનના, ઉર હસી વરી આજે.
 હેલ છળીલા, રૂપ રંગીલા, રાજપુત્ર, પ્રખ્યાત,
 જેવા બહે. અનુરાગે, ચીન લાગે. કેમ ત્યાગે પ્રભુ
 મેં તનમન તમને અરખું થઈ રાહ—થયા.
 કૃષ્ણ કૃપાએ તમોજ મળીયાં, હીલમાં જે ચીત આહ
 નાતું નહી, નાતી વહી, નીશા પડકો વીધી લખી,
 પ્રીયા ઉત્તમ તન બની દેવ મુંદરી, પદમણી મળી આજે
 મહેલ જતાં તેદી તરછાડી હવે ન મુકું હાથ;
 આલો આવું, મન ભાવ્યું કેમ નાતું પ્રીય કહાવું.
 હવે હાજર મું તનમન ધન દેવા, જેમ પ્રેમ છાજે. થયા.

૨૯

ઉદયભાણ.

સાહેબા સલુણા નાની નખદલના વીરા,
 લાલ લટકાયા મને (૨)ગાછા આજા ધાર ધડાવો મારા સાહેબા
 સરખી સેયર મળી હારી કરે છે,
 લાછ મરડું બાઈ (૨)વેલા વેલા સોનીડા તેડાવો મારા સાહેબા
 નાતું મું નાથ એક કુમારું ને મહી છાણા છણા હીરલા જડાવો
 નમસેરો માતીનો હાર મારા સાહેબા છણા છણા લીલમ મુકાવો.
 જેગવાઈ જરની જે હોય મારા વાલમાં કંકણને માણેક મઠાવો
 મરીખ ધણીને બાઝડાડુતે મું કહીએમસ આટલેથી મનવાળી રહીયે
 બાઝવાળ મોટા એક પાણા મારી લઈએ—સાહેબા સલુણા.

૩૦

સોભાન્ય મુંદરી.

પહેરી ચાળી લટકાં મરડાં કરતા આગ્યાં,

રંગે બોળી સાડી ઝોઢી મન લોભાવ્યાં,
 ઝાંઝરને ઝણકારે, કર કંકણના ખખડાઈ,
 કાજળથી નેત્ર દીપાવ્યા—પહેરી.
 હવે શરમાવો ઠાલા, શાને દીયરજી મારા
 બોલો બોલોજી બોલો, બોલો,
 મેં કેવાં તમારા નખરાં તો જણાવ્યાં—પહેરી

૩૧

બટવા ગુંજન દેરે મીઝાજવા—બટવા.
 આજ મારે બાળેકા બાળા જોખનવા—બટવા.
 ચીકનેમ ચીકના પીંપળકાં પતવા દુસરા ચીકના ધીક
 તીસરા ચીકના ગારીકા જોખના; યાગેકા લવચાપ જીવ
 —આજ.

નદી કીનારે પલંગ બીછાયા, પાયા ફલ ફલ જાય
 દીસ પાપીકી નજર લગી મેરા પડદા ખુલ ખુલ જાય—
 એજી

નદી કીનારે બગલા બેઠા ચુન ચુન મદલિ ખાય
 બડી મંઝીને હખજ મારા, તલપ તલપ જીવ જાય;
 —આજ.

૨

સોભાચ્યુમુદરિ

ધિમાં ધિમાં ચાલોને તારા પ્રાણુરે,
 પગ નાજુક તમારા આ મચકાઠ જશે, કમર લચકાઠ જશે,
 આ મુગ્ધજુરે—ધીમા

નાજુક વેલી ફલ સમી કેમળ આ તુજ કાય,
 ઘડકે છાતી ધાસધિ એ ચંચળધી આગળાય,
 પરસેવાના બીંદુ આ બાઝ્યાં ગુણે,
 મુખ રાતું થયું ધાક અતિ દુખે,
 આ છાતિપરે લ્યો વિસાવો મુખે, આ મુગ્ધજુરે—ધીમા.

૩૩

લજનરતન.

તમે મુણા અરજ ઉર મારિરે, ધરમાં ગરવાનઃ ગરનારિ
 કહે છે ઓળિ શીવડાવો, રેશમી સાડી મગાવો,
 ગજરા બંગડી કરાવો પીયુ મારિ,
 મેદનિ ખાતર હું કરતો લાભારિ;

કચાંથ શોધિ લાવું વચ્ચે ભારિ,
 ગયો છું હારિ, હું નિજનારિ, આવી દશા થઇ મારિ.
 —તમે.
 થાશો ન કોઇ ધરખારિ સંસારિ, પ્યારિ પરજીથિ થાશો ખુવારિ
 સિક્ષા સારિ, માનો જો મારિ, આથિ અકેસિ જીંદગી સારિ
 --તમે.

૩૪

મુલરાજસોલંકિ.

ગુલાબી મધુ બીજો મારા લાલ.
 મારા રંગલીના મહારાજ,
 મારા રસિક છબીલા રાજ, ગુલાબી,
 કામની કેરો કંથડારં જોખનિયાનું જોર
 રસીયાનો રસ પ્રાણુ છેરે મીઠો મધુનો તોર; ગુલાબી.
 એક બુદ્ધ બંદન હરેરે પ્યાસો હરે સહુ પાપ,
 શીશો સગરનો સાથીડારે આપે આનંદ અપાર ગુલાબી.

૩૫

પવિત્ર સિલાવતી.

સખિઓ નિજનિજ નિતિ ધર્મ સદા સંભાલીએ.
 પરમ પવિત્ર પતિવૃત્ત પટકુલ કરી પરીધાન;
 સાસુ શશરા માત પીતાની સેવા સાચવજોરે
 ભાવ શહિત ભક્તિથિ નિત ભજીએ ભગવાન,
 એવા ઉત્તમ ગુણધિ ઉભય સકુળ અજવાળિ એરે. ટેક
 નજરે નજર નવ જોડીએ, નાથ વિના નર શાથ,
 પરનરને નવ આમીએ, તાલિ હાથો હાથ.
 હમયું રમયું જમયું એકાન્તે નવ બેસયુંરે.
 પતિ વિશુ પતિના પણ સદા મિત્રોની સુગાથ, એવા.
 નાથ વિના કરવી નહિ વિનોદ ક્રિડા વાત
 વિદ્ય વિરધ નવ વર્તયું ભલે તાત કે ભ્રાત,
 શજનિ બ્રહ્મ થયું નહી સુદરિ શદ આચારધિરે
 નિરલજ નરખરનિ સોખત તજવી મુખત. એવા.
 કુસ્તી કદપ કુબઠો, નિરધન નિરખળ કાય,
 મતિહિણ પતિત પતિ મળે, એ શતિને મુરગય,
 જોડી પગ અંગુઠે દ્રષ્ટિ આધુ આઢિએરે,
 ગુખડર શાચવીએ સૌ શાથે શંખ શગય; એવા.

હુંએ સ્વરે ન ઉચરવું, મુકીને મરજદ,
કુલીન બહેન કરવો નહિ, વડીલથી વિવાદ;
ચંચળ ચાલ ચટક મટક ચતુર ચાલ ચાલીએરે,
શિવ મુત કેશવની શીખામણ અંતર યાદ, એવા.

૩૬

ઉમાદેવડી.

નથી જગતમાં સાથ સખંધી વિના ત્રિભોવન નાથ
શુ ફોગટ ફાંફાં મારે મુરખડા, ભરે આલથી આથ
કમળ પત્રપર જળ બિંદુને સુકાતાં શી વાર
આવણની જળ ભરી વાદળીઓ વીખરાતાં શી વાર
જીવતર સમજવું તેવું આખર ન લેવું દેવું
જીવ જીવું છે ખાલી હાથ અંતમાં પાપ પુન્ય સંગાથ
પંથી જીવ પામી ગયો નર ભવ નગર બજાર
સોદાગર સમજી જઈ કરો પુન્ય વેપાર
જીવ જીવું છે ખાલી હાથ અંતમાં પાપ પુન્ય સંગાથ.

૩૭

ઉદયભાણ.

પંથી પરદેશી ચિત્ત સોંપી હું આ ચા...લી
મનને ભાવે તે કરજોરે પુન્યશાયા...લી
તરસ્યાને ટીંગાળવા, પડે રાખી પ્રીત,
પુછવું પ્રવીણ પંથીએ, કોણ ગામની રીત
શુભ સંદેશા લઈ સચરણે હું આ ચા...લી
માહા મહીનાનું માવડું, જંગલ મંગલ ગીત,
સમય વીનાનું બોલવું, ત્રણેની એક રીત
વેલા મંડપ માંહી મળજો હું આ ચા...લી

૩૮

વિજ્યા વિજય

ધન ભાગ્ય પધાર્યા ભમરા—છા દિલહર રાઘા ડમરા,
કમળાપતિ આપ હું કમળા રસિયા રસિક શણગાર.
તું પ્રેમ બતાવે ખોટો—પાતર ધર પ્રીતિ તોટો;
નહિ ગુલાબ હજારી ગોઠારે તું—છટકેલ છટેલી નાર.
શણગાર મળે નહીં માની—ફોગટ સમજો જીંદગાની
છે ધરમ કરમ ધુલધાણીરે—સુંગાર—રસીઆં
છે વિષય વિષનો પ્યાલો—જમપુરી નક્કી જ્યાં ઝાલ્યો

ભવ એળે મદનથી મહાદ્યોરે-છટકેલ છટેલી નાર;
હજી કુંવર તમે છો કાચા—નથી શીખ્યા મદનની વાચા
નથી નયન મુરલીએ નાચ્યારે—હજી—રસીઆ.

૩૯

પવિત્ર લક્ષ્મી

નયન મીલાવી લે એ છબીલી નયન મીલાવી લે,
ચટપટી ચિતમાં લાગી ચતુરા ચુંબન કરવા દે
મોતન માલા જરીયન સાડી જે જોઈએ તે લે—રસીલી
લગન લલના લાગી રહી તુજ મ્હેરો જોવાદે
નાજીક વેલી કોમળ ખીલેલી કળી ચુંટવા દે-છબીલી
મદન અગન અંતરમાં લાગી જલદી બુઝાવીદે-છબીલી
આક્ષીંગન આપી અલખેલી ભેટ પ્રેમની લે-છબીલી
અંધરામૃત રસ પાન કરાવી મધુર વચન યુખ દહે—રસી.

૪૦

માધવ વિલાસ

બળુ' છું પ્રેમ આગમાં [ર] મને કોઈ બચાવોરે;
કોઈ બચાવોરે, બેનીં મારી વારે ધાવોરે. બળુ' છું
હેરાન હું બેભાન છું મુને શીદ સતાવોરે,

૪૧

અશ્રુમતી

શું નટવર વસંત થઈ થઈ નાચી રહ્યો,
નાચી રહ્યો જગ નચાવી રહ્યો.—શું
કોથલ મધુર મોરલી બની છે નરવર કન;
વિરહ વેલી ગાપી ગણું તણ નીકળી અલિસાન.
રસિયા વિનાની બાળાએ આવરી;.
વેણું વસંત ચિત વિંધી ગંગા-શું
શિતળ સુખકર પવનની હલેર પુમે ચાપાસ
જાણું રાધા કૃષ્ણજી રાસ રમે છે ખાસ.
વિધ વિધ પંખીના વેણુ ધુધરી ધમકેરે;
મહિં મહિં મેનાના નાદ ઝંઝર ઝમકેરે.
નવ પલવ વાંધા ધરી પચરંગી શિરપાધ;
જાગ લાલ સાધી રમે મદનરાજ મહાલાખ્ય,
હલેરી લાલાથી રમે લલનાએમાં લાડમાં
પ્રીતિ શુભાલ લાલ છાંદ ગયો-શું નટવર

મારા રામ ગયા છે વનવાસરે;
 નેણમાં નિંદ્રા ન આવે જરી, મારા,
 હંસ વિનાનાં મારાં સરોવર સુનારે
 વાષ વિનાની વન વાટરે. નેણમાં
 પ ખી વિના મારાં ખીજર સુનારે;
 મંદિરીયાં સુનાં સીતારામરે. નેણમાં

આદીલા બેગે આયોરે, મારો જોખન ખીતો જાય; બા.
 ચંદા તોરી ચંદની, મુતી પત્રગ ખીજાય;
 જખ જખુ' તખ એકલી, મર કટારી ખાય. બા.
 પ્રીતમ પ્રીત લગાય કે. છાડ ગયે પરદેશ;
 જખુ' વાકે યાદમે, લઉં જોગનકા બેશ; બા.

પથ્થરને મુરખો પુજે, તાંબુ દીલા લઈ કપાળ;
 વહેમોની વાતો મુઝે પ જાવે નાનાં બાળ;
 કરે બદકામ, બોળે હિંદનામ, કરે નિચકામ, મુકેછે નામ;
 લીધે જુઠ દામ, મળે શુ' આરામ, વા છે હિંદુ તમામ.

ગરબે રમવાને ગોરી નિસર્થારે લોલ;
 રાધિકા રસિકી જેનું નામ અભિરામ પ્રજ વાસણીરે લોલ
 તાલી દેતાં વાગે ઝાંઝર હુમસારે લોલ,
 રમે રમે ગોકુલની નારી માયા સંગ પ્યારીરે
 હુમેધુમે શ્યામને શ્યામ તેપર જાઉં વારી રમે સાહેલીરેરાધીક
 સળ સળ સોલે રાગનાર ઠમકતી ચાલેરે,
 સળ સળ નંદલાલનું નામ ગોકુલીએ ગામ અનિચે માલેરે

સુખ નહી બોલે બોલા તમારી પ્રેમ તણા જે પંથ;
 આના સુખને જે મળે તો, અરપો યોગ્યજ કંથ. બા.
 દ્રવ્ય ન જોશો, મહેલે ન મોશો, જોશો ન કુળ અભિમાન
 મિઠાવે જો જો, વ્યને જો જો, રૂપ મુરચુમખંત. બા.૦

કરી પરિક્ષા પછી શોંપજો, નિજ દુહિતાનો હાથ,
ના લાયક વર દેશો તો, દુઃખે આવશે અંત,

૪૭

જગદેવ પરમાર

થઈ બહુ વિદેશ વિખ્યાત ધરે વિર વેહેલો આવજો. [૨]
મારા બ'ધુ કીરતી ગજવજો. થઈ

મારી રહીઆળી વીરમતિ, માટ ચુડામણી સાવજો, મારા
તને સદા અંબીકા સહાય, પરાક્રમી કહાવજો. મારા
થઈ મુખમાં આગળ વીર, વીર તું દુધ દીપાજો, મારા

૪૮

ભરથરી

અયે કમજાત પીંગલા તેને, બહોત દગા દીયા;

ભાઠ જેસાભાઠ મેને દેશ નિકાલ કીયા.

અયે

તેરેપર ઇતખાર રખા, તેં ખુરા કીયા;

જન્મ મેરા આજ તેં ખરાબ કર દીયા,

અયે

નિરદોષ મેરા બ'ધુ માલવ દેશેસે ગયા;

નઠોર કઠોર નારી જાત, દિલમેં નહી દયા,

અયે

૪૯

ચંદ્રહાસ

વટસાવિત્રી વૃત આજ, પુરણ કરીએ રે;

લગ્ન કુમકુમ અક્ષત હાથ, ફરતો ધરીએ રે;

છે પવિત્ર વસ્ત્રો ખેન, આપણે અંગે રે,

કરો પુજન વડતું આજ, સૈયર સંગે રે

વિધિ આ વૃત તણીરે, સાચવો તમે;

તો મગળ તમારું થાયરે, આયુષ્ય પ્યારા પતિનુરે વધારશે

શાસ્ત્ર વિશે સુંદરતા શી એની લખી

તેથી તમારું રૂડું થાયરે, આયુષ્ય પ્યારા પતિનુરે વધારશે

કકણ કર વિશે ચમકે તમારો, અંબોડા શિરપર શાભેછેસારો

એ સૌ રહેશે રૂપાળાં, વૃતની વિધિ સંભાળો

ઝાંઝરનો ઝમકારો તમારો, લટકો મટકો ને ચટકો તમારો

ખટકો હોયજો પ્યારો, વૃતની વિધિ સંભાળો

૫૦

મદન-વસંત

કહું વાત હું વિગતે વિચાર, વનિતા વખત વધુ ન લગાડ

કર ધરીને કરંચર પ્યાર, વનિતા ! વખત વધુ ન લગાડ

રંગે રમાડું, સંગે જમાડું, પ્રીતિ ચખાડું રીતિ દખાડું

રસમાં હુઆવું નાર, વનિતા ! વખત વધુ ન લગાડ.

વિધ વિધ સાડી, પહેરાવું દાડી
કમખાને ચોળીને ચણીયોને નાડી
હાર હીરાના ને માળ સુંવાળી
ઝાંઝર કુમળ; માતીની વાળી
ખવરાવું પકવાન, થા હુંતો જડી
પગમાં બે જોડા ને છતરી લે કાળી
ચડવાને ગાડી ને ફરવાને વાડી
હું તારો લાડો ન તું મારિ લાડી
હું તારો પાડો ન તું મારી પાડી
મીઠા મીઠા મેવા ને જોઈ જોઈને લેવા
લહેરાછતા વીહવા, નહી ખાવા કેપીવા
તું ચાલને થા તૈયાર વનિતા—કહું.

૫૧

સતી ગુંદરખા

અરે આ અખળાનો પેદાર નથી જરી સાંલળો રે
કહું હું કરગરી સોસો વાર વાર વહેલા વળો રે
હુ ખચારી આ નાર બીચારી રે.....જ રહે
સ્વામી તમવિણ સતીના સંકટ કો...ણ હર
કર કર્યા દીરતાર—અરે.

સીતા સતી તારામતી દમયંતી દેહ દુઃખ વેઠતી
સતીઆને દુઃખ આને અતી પણ સત્ય કદી નહિં છાડતી
ઘડી સુખને ઘડી દુઃખ એવી આ જગતની છે રીત
ધીરજ ધરને બાધ પાશે સહાય શ્રી સીતાપતી—અરે.

૫૨

સુશીલા

હું ક્ષત્રિય કેરો તન, પાપીનો પરાજય કરું રે
ગરબવી મુકું હું ગગન, ત્યારેજ અન્નમુખ ધરું રે;
દુરામન વિગરણ કાજ, પાપીનો પરાજય કરું રે;
અવતાર ધર્યા મેં આજ, ત્યારેજ અન્ન મુખ ધરું રે;
નથી બીતિ ચિત્ત મોઝાર, પાપીનો પરાજય કરું રે;
મારી કાપી કરું હું ઠાર, ત્યારેજ અન્ન મુખ ધરું રે;
હજી છે શુરવીરનો અંશ, પરાજય કરું રે;
પૃથ્વી નથી ગઈ નિરવંશ, ત્યારે અન્ન મુખે ધરું રે.

માઝા સુકી નથી હજી ભાન, પાપીનો પરાજય કરું રે.
શક્તિએ નથી બદલ્યું સ્થાન, ત્યારેજ આત્મ મુખ ધરું રે.

૫૩

કનકતારા.

પૈસા પૈસા પૈસા તેરી અજબ બાની બલીહારી
સલી જહાંમે પૈસા સબપર કરતાં તું સરદારી
તેરે બિના ન ચલે કીસીકો તેરી સુરત પ્યારી.
તેરી ખાતર હમને સરપર ઉઝાડ્યે દુશવારી
પૈસેવાલે ખુબસુરત બિન પૈસેવાલે મુરખ
આયે બારેતઆલા તેરી અજબ બની હએ કુદરત.
પૈસેવાલોંકી સલી કરતે નાબેદારી.

૫૪

મુંદરવેણી

સિપાઈ તેરી નાલીસ કરંબી પોલીશમે
તેં મેરા બઢવા સુરાએ—બે પઢવે નાલીસ
બઢવા સુરાએ આંબીડી સુરાઈ
જેબન હુઠાયા સુરતને બે પઢવે—નાલીસ

૫૫

કાચસેન રસીકા.

ચંદ્રમુખીને એકતો સુરીને હું આબ્યો આહી
પ્રિયની જાળ ભેડીને હવે કંઈ મેં પ્રીય સહી
લીક હવે છે હવેયું પીકાર ફરવત્યાં આંહી
પ્રાણપ્રી પ્રિય પતિને જે છેડીને હું આબ્યો-આહી ચંદ્ર
સારી અવસ્થા તરી વગ છેડી જતાં પ્રિયા તને
નીરજીવ થઈ હવે કરું તેવી લાલુ મરવું આંહી-ચંદ્ર

૫૬

માનસીંહ અભયસીંહ.

ફંકી લીધો જ્યાં કીરતારે પકડી કોણ ચડે ત્યાં વારે
આપે દુખ તે મરજી વારે, વિધી લેાય પ્રતિકુળ ત્યારે
રહેવા દે ન ક્યાંય કરાએ, આવી પીડા આવે જ્યારે,
સુખ ક્યાં જહાંમે પોકારે, પકડી ખુબ કદિ જે મારે
તેવી પીડા થઈ છે મારે, મારે પીડા થઈ છે હાય ?
મારે પીડા થઈ છે હાય !

ફંકીં

રાજ મુખાનું સોજ પાજન્યાં, રાસત અમત કરતાં કરતાં
ભાઈ મુસાબ્યા પેતાના જેવો હાય જગતલામાં ફરતાં ફરતાં
દુખની બાજી બેવા સુખ તું જાગ્યાંડું અરતાં અરતાં,

ક્યારે મળશે ભ્રાત રક્ષો છું; બસએ આશા ધરતાં ધરતાં
હકીકત જે કંઈ આપે જણી, એ છે મારી દુઃખની કહાણી.

કહેતાં આવે આંખે પાણી;

શાંત તો થવાના દુઃખ થાય હાં ! હા !

જીવથી જવાયના દુઃખ થાય હાય હા ! હા !

જો મુખીઓ ધારોતો હું છું જો વખીઓ ધારોતો હું છું.

ધીર ક્ષત્રી બાલક હું છું રહું છું આ અવતારે રૂંડીં

૫૭

રસિકમણી

ચલરે ગાગર ચલરે ગાગર જમુનાજી જમુનાજી.

જમુનાજી રંગીઆમણારે ગાગર ધુમે ચલરેં.

પાણીડા જાઉં તો મન તડકારે લાગે

સાહેબા ચંદરવા બધાયો, ગાગર ધુમે, ચલરેં.

મેરીએ ચાલુ તો મને કાંટારે લાગે

સાહેબા ગાલીઆ દલાયોરે ગાગર ધુમે ચલરેં.

૫૮

સોભાગ્યમુંદરી

પીલે શગબ મજેદાર મેરે ચાર પીલેં.

જાહીર નિલકો જાસમેં લાવે

મંજે હટાય હજાર મેરે ચાર પીલેં.

દર્દત મામકો ગર્દ કરતલે

શરદમેં બહોત બહાર મેરે ચાર પીલેં.

૫૯

કુંદબાળા

જાઓ જાઓ એવી પાપી વાંણી બોલતાં લજાઓ

કાળુ મહોડું ધરી આવતાં શું નહી શરમાઓ જાઓ.

છોડી મુજ પ્રાણધાર કર બીજા ભરથાર

છોડી ધરમ વિચાર, તજી દઈ સાચા પ્યાર

વસાડું પાપી વિકાર, મુજ અન્તર મોઝાર

કરતાં એવો ઉચ્ચાર, જાઓ લજાઓ લગાર જાઓ.

પ્રીતમની પ્રીત નહી જીવગયે પણ છોડું

આવર પુરૂપ સાથે કદી પ્રેમ નહીં જોડું

રહી સાથે ધરમે ચહી પ્રાણ પ્યારો

સાલો સંકટો એલહી સદ વિચારો

નહીં હું કદી થાઉં તાબે તમારો.

મને કાંઈની છે ન પરવા લગારે જાઓ.

૧૦

ચંદ્રહાસ

હરમાં તું દીલસાથ છાકરા, હરમાં તું દીલસાથ
તુને કોઈ ન મારે લાત, છાકરા
તુને સંભાળું પ્રોતિથી પાળું ચાલ તુને મારા મેહલ દેખાડ
ધરેલા વસ્ત્ર સારા સારા કાઢ, ચાલ તું જે મારા મેહલના ચીત્રો
રમકડાં રૂડાં ન્યારા વીચીત્રો, અરે મારા કેવાછે કંકન હાથ
જેજે મારે કેવા કંકણ હાથ - છાકરા
તમે માયાળું દીલદયાલું સોના દહ્યા વીના હું નહીં આલું
માત પીતા તમ જાત કોપાત વેચ્યાછે એહું સત્ય કહાલું
નાના નહીં હું તો ત્યાં નહીં આલું, તમે મુકો મારો હાથ છાં

૬૧

ત્રીવીક્રમ

હમ હમ હમ પગ દબ પ્યારીરે ફરીએ
આ પ્રીત નવી આ પ્રીત દીલમાં ધરીએ
હો મધુર મુધારસ પાન તમારું સ્નેહ ધરી કરીએ
કર્યું રાજપાટ કુરબાન તમાને જોઈ
તમ વિના પ્રેમદા ઉમ્મર આટલી ખોઈ
તો પ્રાણ ફીદા છે તમેનેરે વરીએ
હો મધુર મુધારસ પાન તમારું સ્નેહ ધરી કરીએ,
જમ બાગ વીણે તમ રાગ રાગણી ગુણીએ
રતુ રતુ તથાં શંગાર મુખ ભોગવીએ
હો કામ કળા રતી પતિને રીઝવીએ હો

૬૨

લીલાવતી

કામળગારી નારી કહેને મને પાત તારી રે
છેલછબીલી છબી કાંકડી આ દીશે અદ્ભુત
ગુણ હીણો ગામરીઓ જુહો એતો ભમતો ભુત કામળ
ચતુર વીચીક્ષણ તું ચતુરા ને ધણી મુરખ સરદાર
અપકરણી કેમ ચાલે છે ગમારથી ધરબાર કામળ

૬૩

ઉમાદેવડી

તારી નીંદન્ય ગઈ તારું જીવતર જોડા ખાય હોહંસા
જેખન ધન જશે જરૂર ઉડે જેમ કપૂર
ભગવતને ભજ ભાવથી શું હંસા ચાઢે ધુલ

બહોત ગઈ થાડી રહી ચેતન કાંઈ ચેત
કાળ ઉઠરડો કાતરે તારું ઉતમ આયુષ્ય ક્ષેત્ર

૬૪

ઉદયભાષ્ય

બાળાં બોળારે કુમારકા અમે પરણીને પરતાયાર;
પહેલાં થઈ કુલી થયાં કાળકા, લહડામાં હરખાયારે;
ચાર દીન વહુ લાડકા, મનમાં મલકાયારે
બન્યાં એકદમ કાળકા અંતરમાં અકળાયારે
મહેંતો જાણ્યું કે બાધ કુલડે પુજામશાં
ખાજ જલેખી નિત્ય નિત્ય ખામશું
મહેં આગલથી મનમાં ધાર્યું, માન મહી મરડામશું
નજીવીના વીરાને ઘડી ટીંગળાવી ભાગાળે ભુ પામશું
મોહન મળીયા, વાતમાં વઢીઆ.....
નળીયાં ખખડીયાં, વાણી ઉચરીયાં (લે રાંડ દીવો)

મહેં કહ્યું ઉંડું (૨)

ચડસમાં ચઢીઆ, ખુબ કકળીઆ

ઉંડુંનું આસડ-ધાકા પડીઆ-પરણી

પરણ્યો પીટ્યો પર ઘેર ભરકે, ધરમાં ન ખાવા પીવારે

વરણગીમાં વાંકો હોડે, પતિ એવો કુલ દીવારે

આશીઆળાં ખામએ, હુંબે સીત્રામએ પડે પીત્રામએ

તોયે આ ખામરે-ધોકે ધીઆમએ-પરણી

૬૫

ગુલઝારેમોઆકે

મોહોલે પવારો મહારાજ મણીધર મોલે પવારો

વહાણા પવારો વૃજના મણીધર મોહોલે પવારો

કરી રાખીએ એકઠી ઘણા દીવસની જોડ

રાજ મલેતો કીણએ આવી રહી મારે હોડ

મણીધર મોહોલે પવારો

હું પણ દાસી બાવલી બાહયા ઘડની લાજ

જેખન લેહેરે જાય છે માંજોને માહારાજ મણીધર

હું સરખી બહુ આપને મારે તો એકજ આપ

રહેવાવું નથી રાજવીજી કોંને કહુ પરિતાપ મણીધર

સેજ અમારી કુલડે આનંદ ઉત ન સમાય

પ્રાણજીવન ત્યાં પોડશો હુતો તલસીસ પ્યાસ મોણ

મણીધર

પ્રીતમદાસ દયાતણા શ્રી વૃજરાજ કુમાર

ધણા દીવસની હોંસ છે પુરો પ્રાણ આધાર

મણીધર મોહોલે પધારો

૬૬

ક. ચ.

કાનુડો ન જાંલે મારી પ્રીત બાઈ અમે બાળ

કુવારાં રેકાનુડો

જળરે જમુનાના તીરે હું તો ભરવાને ગઈતીરે

કાનુડે ઉડાડ્યાં આછા નીર ઉડ્યાં-ફરરરરરરે કાનુડો

જમુનાને કાંઠે વાલે તારા રચ્યો છે

સોલસે ગાળીના ઝાલ્યા ચીર ફાડ્યાં-ચરરરરરરે કાનુડો

હું તો વરણાળી કાન્તા તમારે નામનીરે

કાનુડે તાણીને મારયા તીર વાઝ્યાં-અરરરરરરે કાનુડો

બાઘ મીઠાં કેછે મરુ ગીરધરના ગુણ વહાલા

કાનુડે બાળીને દીવાં બાળ ઉડી-ફરરરરરરે કાનુડો

૬૭

કળાવતી

શું બાઘ કરમાયો કોમળ ગુલાળી આ ફુલ

ચોવન નયઃગેધી કાંઈ ખલતું ટાકેશી લાડી અમુલશું

રંગના રસીલો વેગલો આવીને મળશે ફીકું પાડે

ધીરોં નયનોથી નયનો મીલાવી ખીલવશે પ્યારું આગુલશું

૬૮

નવલ કુસુમ

સ્વીકારો સલુણી મારા પ્રેમની નીશાની

મન માલુના હું મારે અઢાવતું સ્વીકારો

એ નિશાનીથી બંધાણી માગ નાથથી સદાની

મનમાલુના હું જલથી જલકે-નિશાની

હવે તો હું તારો, તું મારી સદાની

સાક્ષી મુજબ દેવ, લેખ કીયાની

દશ હું મુશાળી, દશ હું મુશાળી દશ હું

મુશાળી. સ્વીકારો

૬૯

જુગલ-જુગારી

જાંઘા અલખલાને માયા બહાલીરે બહાલીરે બહાલી

પ્રીત બહાલીરે અમા

વસ્ત્ર કરાવો, ધરેણા ધડાવો

મોતીડે મઢાતો મન ખાલીરે ખાલીરે

ખાલી મન ખાલીરે અમો

નેહની નજરે નાથજી મારા

નારી બને ઘેલી કાલી રે

કાલી રે કાલી ઘેલી કાલી રે અમો

૭૦

ઉમાદેવલી

છોડા છોડા છળીલા, જાઓ હઠો હડીલા

મારી છુટાશે નવલણ લાજ—છોડા

તમે મ્હેણા પુરૂષ માહારાજ, પાણી ખેલાં બાંધી લ્યોને પાજ
વાહ વાહ વચન રસીલાં, તારા નયન રંગીલાં

ગોરી ગાળ ગરવને ગુમાન—રસીલી પ્યારી

લાગે જેને પ્રીતનુંજ તાન, ગળે નાના મોઢા સૌ સમાન ગોરી.

કંઘને કંધે જગમાં જધા, વિરલા પાલણ હાર;

પ્રીત ભગત ભામા સદા, વચન નિલાવણ હાર,

મુકો મુકો માનુની ગુમાન, શાણા દાસોજી તારી મુજાણ

ચાલો ચાલો ચતુર પ્રિય પ્રાણ—છોડા

૭૧

ખાહારે ગુલશન.

કસુંબી કસુંબી કસુંબી રંગ હો ગજો.

એકતો મેં નેના કસુંબી કસુંબી રંગ હો ગજો. (બેવાર)

કાં કાં જાગે સારી રાત નેના કસુંબી રંગ હો ગજો.

એકતો મેં રાજ મેં રાજકી બેટી (બેવાર)

મેરા સૈયાંહે નાદાન નેના કસુંબી રંગ હો ગજો

એકતો મેં પાનો મેં પાનોસે પતલીમે પાનોસે પતલી [૨]

સબ્યાહે સોસે સણગાર મેં નેના કસુંબી રંગ હો ગજો.

એકતો અંધેરી અંધેરી અંધેરી સી રતીઆ [૨]

બની છાયાં ધમધાર નેના કસુંબી રંગ હો ગજો.

એકતો મેં ખાલી મેં ખાલી મેં ખાલીસે ભોળી [૨]

મેરા સૈયાંહે નાદાન નેના કસુંબી રંગ હો ગજો.

૭૨

વીક્રમચરીત્ર

કોઈ દુધ લ્યો દિલ રંગી

શાખીલા શાખા ઉમંગી હો, કોઈ
 કેફી પીયે કસુંબલો, ગાંજે પીએ અમૃત;
 દારૂ દીવાના પીયે, દાના પીએ દુધ-હાં-કોઈ
 એક અમીરસ દેવનો, બીજે રસ છે પ્રેમ,
 ત્રીજે રસ ગારસ બલો, પીયે કાયા હેમ-હાં-કોઈ
 ગારી ગવરી ગાયનાં, ગારાં મારાં દુધ
 હું પશુ ગારી ગારી, ગારૂં દિલ છે શુદ્ધ-હાં કોઈ
 હેમ કટોરો હાથમાં હાથમાં માંહી અમૃતસાર
 ચતુર હોવતે ચિંતવે ગુણ સમજે ન ગમાર
 તુજ મારે કે ઉગારેથી અથવા પાપોને સંહારે,
 કરીને ભવસાગરથી તારે, ખતેથી

૭૩

ભરથરી.

કામછે દુષ્ટ વિકારી અહાહા પ્રભુ કામ છે દુષ્ટ વિકારી,
 ઈંદ્ર સગાન પતિ આત સુંદર અર્ધ પાળથી છે ચારી. અહાં
 પ્રસૂસોને ત્યાગી એકનેજ ચાહે તેના ચીતમાં છેબરછીનારી.અ.
 ધીકે બાદ તુજને ધીકે તારી બુદ્ધિ વિપરિત વાત વિચારી. અ.

૭૪

સખી વીરહી જનની પીડ વિરહી બાણ છે,
 જે પ્રિયા છે પ્રિતમ પાસ ઊર નવ આણ છે,
 સખા સાસરીએ ઉપભોગ માનની માણ છે,

૭૫

શાલંકીનો મૃત મનને તાણ છે,
 ચંદ્ર ચટ્ટયો આકાશમાં ચંદ્ર રતુ શણગાન,
 રામા લેતી રાસડા મનોજ કેરો માર મનકું થાભે છે. સ૦
 સખી પરકમી પરમાર ચીતકું શાભે છે,
 વરવા એ ભરથાર માનતો થાભે છે. સ૦

૭૬

જાળો છોડો છબીલા હઠો હઠો હઠીલા
 મારી લુટારો નવ લખ લાજ,
 તમ માટા પુરૂષ મહા-જા પાણી પહેલાં ખાંધી દ્યોને પાજ
 વાવા વચન રસીલા તાણા નયન રંગીલા,
 ગારી ગાલે ગરવને ગુમાન

જશો કયાં દઈ વચન નહીં કરવા દઈ ગમન,
 ધીરે ધીરે ખસણું નથી ધટણું, પ્રાણધન પ્રાણધન
 વરસાવી પ્રેમ ધન, નરસાવો કાં નયન,
 મું રતી પતી થાયા થાવા મન થાય ઐન જશો ૭૮
 ભરથરી.

ભરથરી બ્રાતા વિચારીને તમે કરો હું પાં કોપ,
 વણ અપરાધે (૨) તમે વદો વચન આરોપ ભર૦
 છો શીર છત્ર (૨) નવલોપું નીતી ધર્મ,
 બંધુ પત્ની મમ માત છે કયમ કરે અવહિતજ કર્ય ભ૦
 કદું વચન બાણ [૧] શીરપર મુકોમાં કાપ,
 આગળ વાત વિચારતાં ભાઇ પામશો પશ્ચાતાપ, ભર૦
 પાંડવમાં ધર્મ [૨] લક્ષમણ ને જેમ રઘુવીર,
 કનક ભક્તિ તેમ માહરી નવ જણો બંધુ કથીર, ભ૦
 ગાણું આપ સેવ [૨] મુક્તિ દાત મનમાંય,
 બ્રહ્મ રસ ભોગી બ્રહ્મ થઈ કયમ તુચ્છ વિષય ને ધાય ભ૦

ચંદ્ર વખત શોઆવીઓ આફતમાં દેશ દુખાવીઓ,
 કીધી પ્રજા પાયમાલ કર્યા સોના ખુરા હાલ,
 પ્રીતમને ફંદે ફસાવીઓ,
 અહો મારા પ્રિતમને ફંદે ફસાવીઓ.
 માણ મુકો એવી વાત હવે ચાલો મારી સાથ,
 ભાગ્યે રે ખેલ ભજવીઓ. ચંદ્ર૦
 માણ જમએ બીજે દેશ તણ રાજવંશી વેશ,
 ભાવીને આ હાલ ભાવીઓ. ચંદ્ર૦
 અહો પ્યારા પ્રતીપાળ, ફરી મરસું બેહાલ,
 દેવેર જુલમ દેવેર જુલમ દેખાડીઓ. ચંદ્ર૦
 અમા મરીએ આણે હામ માણ જાઓ બીજુ ગામ.
 સાથેરે દાસી તમારીઓ ચંદ્ર૦
 માણ થાશે ફડં કામ દામ દાના તણી મુને હામ.
 દુરામન કહી હાલ ફાવીઓ,
 તેથી મુંદે દુરામન કહી હાલ ફાવીઓ.

એમાં બાપાને છે બાધ, ચડી બેસો વાલા ખાંધ.

જાણે જે તખ્તે હુલાવીઓ.

બાલભાને જાણેજ તખ્તે હુલાવીઓ.

ચંદ્રો

વાલા વિહાતું આવીઓ,

બહાદુર બેલે સીધાવીઓ,

ચંદ્રો

૮૦

ભરધરી.

જા સખી તું વેગે વેલી લાવ અધ્યાપાસ,
માર વિના કામે વ્યકુળ થાઈ છું બેહાસ
માથું એથી મનભારુ રાખું તેથી ચારી;
જીવ જહાન એ છે મામે મુજ સખી પ્યારી.
અહલ બાઈ એહ તરે નથી ધરત આપ,
અતિ પવિત્ર આપ સ્વામી શીદ ધરે છે ગાપ
નીચ ચાંગ ચારી તેમાં ફળ નથીરે સારું
મુજ અમને શું કરેછે કાંઈ આ નકારું,
ચારી સાથે શું છે તારે પર્મ તું વિચાર,
નિશાલ સદા સોધી જોણી લાવ ચાર.
મુર્ખ માટે એ છે મલુ જાણે જોગ વિભાર,
એના રામ મુખ કદી પળે ન સ્વામી ગાર,
પતિવ્રતાના ધર્મ ત્યાગ કાં કરે છે જામ,
દિલ દીધેલ સ્વામિ સાથે ના રાખે વગાર,
જે કદાગિ નૃપતિ જાણે આતું ફૂટ કાજ,
ફળ મારું જોતી કાઠે જપ ખંધ રાજ.

૮૧

રાણકદેવી.

હુરે થયુંરે બેસા હુરે થયું આપણી આ રાણકીને હું થયું
લાલ લારિ ને હલીતી હમણાં બારીમાંથી હું ચેરક થયું આ
ધનક લાગે છે પડીક, હુરે ભરાઈ જત પેહી ગયું. આ.
રુઢી બંકે કાકા હરમમને લે હું તપાહું એતું હું આ.
વીરકી એની આંખ દખાવતું, બેલાવ તારું માનહે કયું આ.

૮૨

રાણકદેવી.

જઈ જુમાવી આવ્યા લાંજખરી,

—શકલ વણ પગલું તમે ભરી;

પરદેશે જમને નામ લખવ્યું,

એણું સગપણ વ્યાવ્યા કરી.

૪૪૦

કુંભાર માટીના ઘડનારો

તે થાયે શું સરસો મારો;

એ વાત કાંઈતો વિચારે. દુનિયામાં તોલ ઘટે મારો

હવે પણ નહીં ફરી ધરો.

છે શરમ શરમ મુખ સંતરો.

૪૪૦

૮૩

ગતી છે કર્મની ત્યારી, ગતી પદોથે નહિ મારી રેક,

આ જંગલમાં એક દીન, કરતો મુખે શીકાર,

એ જંગલમાં રોકડો, ઉભો હું વ્યાવાર;

સ્થિતિ લાંચાર છે મારી, બહુ છે ઉર ધીમારી. ગતી-

હરેશજ આ હાળાપરે, મનડું કરતું માજ,

એ હાળો અવરેજનાં, દામે દુખતો ખેજ

ઉઝાવીસીર નાહારી, જનમ ભુમી કરું ખારી, ગતી-

કીસમત બદલે બહુમે બદલું, બદલું જગત તમામ,

રહી બદલવે જન્મતી, રહ્યા બદલવા રામ,

ન બદલે શોન જો પ્યારી, તો મુઘરે છાંદગી મારી; ગ.

૮૪

બબ દુરાચારી નારી તને કાંડું હું ધીકારી,

ખોલ વચન વિચારી; ખેંચી કાઢ છલ તારી.

નિચા કૃત્ય કરનારી, લોંડી લાગે અવીચારી; બબ.

પીતાને બનાવે પતિ, ખોટું સમજાવીને,

સતિની બગાડે મતિ, ચામડી ચડાવીને,

એતો પતી તારો, હલમણ પતિ મારો,

મારા પ્રાણ થઈ પ્યારો. એતો ધણીએને ધાયો; બબ.

નીચ ફંદમાં ફસાવે. ખોટી લાગને ખલાવે.

એમ સતિહાથ નાવે, રાંડ કોયલ શું આવે,

એડું ખાનારી તું એડી, શિંદ ઉતારામાં પેડી,

તારા વચનથી લાંચ, લાગી મારા ઉરમાં,

તારુ મુખ દુખદાય, મને લાગે હાથ હાથ,

હુચી રાંડ વાણી તારી, હવે કાઢજે વિચારી.

૮૫

જન જીવો વિષયના અંધારે કેવા કરે ધંધા,
 વૃદ્ધ છતાં વ્યભિચારે વળગે, દુળ મર્યાદા મુકી અળગે,
 સદગુરુ ખોઈ સંધારે. કેવાં
 ચિત હરતા કરતા બહુ ચાળા, છતાં છતાં કરુપા બને રુપાળા
 કરે ખુશામત અંધારે. કેવાં
 અંગ ભુજ રાખે અટકાવી, અમળ છતાં દોડે બળ લાવી,
 બનવા બેવડ ધંધારે, કેવાં

૮૬

વાલા જાણું છું બધી વાતરે લટકાળા લાલા,
 પરજીને પરહરી પાપ વિનાની, નહીં રાતરે મલકાયો ઠાલા
 સા - શત્રુને સોંપી ગયા, નિજ નારીનો હાથ,
 મેરૂ મલથી મનહરી, નાસ્થા વેલા નાથ, ૫૦-૫૦
 ગદ્દા હોત મુજ મદદમાં, છેલા આપ છુપાઈ,
 ફરિ બતાવત આપની ભામની ખરી ભડાઈ ૫૦-૫૦

૮૭

મેરીજન તમપર શ્રીદાહું થાયબોલો થાયન બોલો;
 મેરી જન તમપર શ્રીદાહું.
 મેરી ગલીમં આયે, તેરા ઈસકને સનાયે
 બદલામ હોતો રહ્યા હું. થાય.
 કયા કીસ રહી હરીઆલી, ઉલફતકી ઝાલ મારી.
 દીવાના મંતો બનાહું. થાય.
 તેરી ઈસકી કટારી, દીલ પર જાગીહે ભારી
 જખમા મં હા રહ્યાહું. થાય.
 ફુલ મે ફુલ અપેલી, પનખર મે ખલી અમીલી
 ગલે હાર હોતો રહ્યા હું.
 લેલી કે ગામમે મજનું, બનજન ફરે અકેલા
 કાંટા મં સો રહ્યા હું.

૮૮

ભજન તાલ વાવણી

કાનુએ ન જાણે મારી પ્રીત બાઈઅમે બાળકુંવારાંરે કાંબુડો
 જળ ફે જમનાનાં હુતો ભરવાને ગણતીરે,

કાનુડે ઉડાડ્યાં આછાં નીર ઊંટ્યાં—ફરરરરરે. કાનુડોઃ
જમુનાને કાંઠે વાલે રાસ રચ્યો છે.

સોળસેં ગાંધીના ઝાલ્યાં ચીર ફાટ્યાં—ચરરરરરે કાનુડોઃ
હુલે વરણાગી કાના તમારારે નામનીરે.

કાનુડે તજીને માર્યાં તીર વાગ્યા—અરરરરરરે કાનુડોઃ
બાઈ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ વહાલા,

કાનુડે બાળીને કીધાં બાબ ઉડી—ફરરરરરરે. કાનુડોઃ
૮૯ દક્ષિણી લાવણિ તાલ દાદરે.

કાના કેમ થશે નાથ હજુએ ના આવ્યારે,
પડતી ફાળ જો નીહાળ.

અલપકાળ મુગળ જાળમાં નકી ફસાયારે કાન્તાઃ
ક્ષત્રી ગણી લખ્યો પત્ર પ્રીતથી મરે.

મુજુસે કરણ દેશ શરણ મર્માચરણ કંઠ હરણ.

પ્રાકૃતી ગણાયારે. કાન્તાઃ

ચો તરફ બળે દાહ દાહ અગ્નિ લાગ્યારે વેરી માઆપ

દીલમાં તાપ દુઃખ અમાપ પુરવ પાપ.

લાવીએ મન લમાવ્યારે.

૯૦

માઠ તાલ દાદરે.

બાલમ બેગે આવજોરે મોરો જોબન બીલો જલ્યાલમ
સાખી—પ્રીતમકુ પતીયાં લીખું ઉપર લીખું દા સલામ.

જસ દીનસે તુંમ બીછડ ગએ મોરો પ્યારી નીદહરામ.

સાખી—સજન ગયે પરદેસવા, સુની પડી મેરી સેજ

મનકી મનમે રે ગણ આસ રહી નહિ સેજ.

સાખી—સજન એસા દીજએ ઠલ સર્વ આ હોય,

સુખમેં તો પીછા ફીરેરે—દુખમાં આગે હોય મોરો.

સાખી—સજન સજન મેં જપુરી સજન કે મન આર

પ્રીત છાડી પર રીજવે એક સિતરો ડારેરે,

૯૧

ધીમા ધીમા માલો મારા પ્રાણે.

પગ નાગે તારા મગકાઈ જશે કરે લરકાઈ જશે.

હો. મુજ

ધીમા

સાળી-નાણુક વેલી ફલ સમી કોમળ તુજ આ કાથ,
ધડકે છાતી શ્વાસથી ચંચળથી આળખાય,
પરસેવાનાં ખીંદુ આ બાઝ્યાં મુખે,
મુખ રાત્રી થયું થાક અતિ દીસે,
આ છાતી પરે દ્યો વિસામો મુખે હો મુજલસરે-ધીમા.

۴۲۰

પહેરી ચોળી લટકો મટકો કરતા આવ્યા.
રંગ બોળી સાદી આઠી મન લોભાવ્યા.
ઝાંઝરના ઝલુકારે કર કંકણના બળપડાટે
કાળજથી નેત્ર દિખાવ્યાં પહેરી ચોળી.
સાને દિવરજી ચારા શરણાવ કેમ ઠાણા,
બોલોજી બોલો બોલો એ તખ્તરા તમારાં જણાવ્યાં પ.

合

કોઈ દુધ લેશે દિલરંગી મારા શાળા ઉમંગી કો.
 સાળી—કેહી પીએ કમુખજો પાંચે પીએ અપુધ.
 દારૂ દીવાના પીએ તાના પીએ દૂધરે
 ગારી ગવરી ગાયનાં ગારા છે ગારાં દુધ;
 તું પણ ગારી ગારી ગારૂં દિલ માહું શુધરે. કોઈ.
 હિંમ કટારો લાથમાં લીધા ધરીને ગમ;
 કાળજડું ઠંડું થશે કાળા થાશે હિંમરે. કોઈ.

44

કુલે પાની ના જાણ્યે નજર લાગે;
 નજર લાગેરે નજર લાગે,
 મેં જશ જમનાકે લાગે ગઈતી;
 ટેળી હુલ મેં લાગીરે;

40.

24

ਸਤਿਗੁਰ ਕਰਮ ਭੋਗੁ ਹੈ, ਜਾਂ ਆਰ ਤੇਰੇ ਆਲੇ ਖੁਬਸੁਰ ਵਾਲੇ
 ਪਰਿਵੇਸੀ, ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੇ ਭਰਮਾਂ ਖੁਭਰੀਆਂ ਆਰਾ
 ਭਾਭੇ, ਭਰਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰ ਆਰਾਧਨਾ
 ਤੇਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਭਾ ਆਪਣੀ
 ਨਹੀਂ, ਤਰਕੀਬ ਆਰ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ, ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਵੇਂ,

५४३३

भारत

૯૬

વારી વારી શું શોભેછે વીરો
બીજા પાંચકડાને પોતે હીરો
પીરમુ ખોખલીએ ખાંડ તે વીરો
દશે બેનીને બહુ હીર ચીરો
ધરણી ધરનો શેવક જન વીરો

સા-સુભ ચાલક જગતનુ
બેન વિનાં નહિ હોય
વંશ વધારક તાતના દિમાસુ નવ હોય.
આપતું આગીશ. સગડા પામીશ
દુખમાં વામીશ બંદન
સા-ન ધન મારી બેનડી
વીણ સ્વારથ તુજ પૈર
સ્વારથ સદુ સંસારમાં
નાનું નારીન ધર
રાગી સાચો પ્રીત ચોટી તારે
ચીત વાનુ મને ગીત બહેનાં

વારી.

૯૭

[ગાઠ તાલ દાદરો.

પતી મારા પ્રાણ પ્યારા આવેના તાગ તે દુખી મારા.
થા તું ઠારા દુર.
ઠગાઈ ચડી વહે તારી નજરે મારી દુર દુર દુર
ભુકું જણાવે ડાળ બતાવે મુને પડાવે
ને ફેરાલાવે લાજ ના આવે અમ શું ફાવે દુર. પતી.

૯૮

[દયાળુ તાલ લાગણી.]

દશા આ શી થઈ મારી કરમની છે ગતિ ન્યારી દશા.
રમતાં રાત્રમહેલમાં વસ્તાં સુખમોજર
સેવામાં લાજ હવાં દારી દાસ લુજર.
લોગવની આજ લાગણી, પડયો હું વનમાં ગાજરી દશા.
હુલ રાગી આપનુ જે બેન સા. લાગણી રોજ
પતી છે પધર તબી પતી હર જોજ
મહાગાજરી કુમારી દુખી છે બેન હુલ પ્યારી દશા.

(૩૨)

તરશ્યાં ભુખ્યાંને અમે કેતાં પાણી અંત,
ટળવળીએ આવન વિસે ભુખ્યાવિણ ભોજન,
પીવા મળતું નથી. વારી રહું કેમ ધીર હું ધારી.

૯૯

[કાફી તાલ. ત્રીતાલ]

સુખ એક અવનીમાં સુંદરી [૨] મૃદુ વેણી મુગા નેની
ખુટી વેણી કોકીલેના કઠ મધ રૂપસરને. સુખ,
સીંહ કટી છનાનટી. રાગ રગ મરગ અટકો અપળા.
મારે સહ ગમન તીક્ષ્ણ. સુખ
આવે હસી ઉર વસી ઉપજાવે આનંદ.

૧૦૦

[સિદ્ધાન્ત કનરો તાલ દીપચંદિ
તારણી તુજથી નથી ર જુદાઈ
શરીવદની સુખ પામુ હું આંહી તારણી
વદન મનોહર તાર લડીતા,
સારંભ અંગમધન સુખાઈ
ભ્રમુટીં વિક્રમ સ્મિત અતિ વિભ્રમ
નીરખી પ્રિયા બુલુ સરવે કાંઈ તારણી
ત્રણસો સાઠ ત્યાગી તુજનેરે ચાહું,
તુજવણમુજ ક્ષણ કલ્પ સમજાઈ. તારણી

૧૦૧

હરમાં તું દીલસાથ છોકરા તું હરમાં તું દીલસાથ
તુંને કેઈ ન મારે લાન છોકરા હરમાં

તુંને સંભાળુ પ્રીતિથી ચાળુ
ચાલ તુંને મારો મહેલ બતાવું . .
ધરણાં વસ્ત્ર સારાં સારાં કાઢુ
ચાલ તું જો મારા મહેલનાં ચિત્રો
રમકડાં રૂઠા ન્યારાવિચિત્રો
ચાલો આવ બીમાં હું ભેગી જુ,
મારે કેવાં છે કંકણ હાથ.
જોજો મારે કેવાં કંકણ હાથ.

છોકરા

૧૦૨

કેમ જાન ભુલી હું દહની મુજ શુદ્ધ શુદ્ધ સરવે ક્યાં ગમ
જોડીં સ્વપ્ન કે સાચું હું રે નીસ્વજ મુખે કેમ થઈ

ગાળે છે મેઘ જોરથી કે કામ બોલે કોપથી.

મુજ મન સેદી જાય છે પ્રીતમ તણા વિજોગથી.

ઓ નાથ આવી મળો તમે દિલ શાન્ત કરવા મુજકને,

દર્શનની આતુર હું હવે ઠાસી સંભારે અપને

શીદ કલપાવો સતાવો હું કું રંક જુઓ જરી દીસપર ધારોરે

અમારી નાદારી ગમખવારી આવારી છે મારી સાથ

હું તારી ગમ હારી કુખીયારી કું ભારી દયા ધારી અહીં

અનાથ શીદ૦

હું તનથી કું ધનથી કું મનથી કું જનથી

સાજનથી બહુ દીનથી દુર

માતાથી પિતાથી બ્રાતાથી નાતાથી ન ચડ્યું નુર શીદ૦

બીચારી વિચારી દયા તારી કર ધારી.

દીલ ધારિ થા મારી આજ

આરાને મારાને આંખોનાં તારાને જાણું છે મળવાને કાજ શી.

૧૦૩

પુનમ ચાંદની ખીસ્તી પુરી અહીંરે

શોભે રજની મુંદરશી આજ

હોતે રમીયે સંગાથે સઘઅર આપભેરે;

સઘઅર કંકજો સોનાનાં કરે ધયાં રે;

મોહી જડીયા છે નિલમણી નંગ—હોતે૦

આખી—અખીઆં આજે આપભે પરિ સોજ સજ્જગાર

કર કંકજુ ચુડી ચમક ચંદ્ર તેજ એક તાર,

હીરા રતનથી જડીત ઉર હાર છેરે

આતિ ગુચ્છ લગકે છે આજુખંધ

હોતે૦

સાખી—અખોડા ફુલે જડયા સર સાથે હીંગુજ

કીધા કુમ કુમ ચાંદલા મુકના માળા ઉર,

આરસ પારસ મણી જડેલા ચોક છેર;

તેમાં રસના વસતા હૃદયને નજીદલ વીર હોતો

સાખી—પૈયો ઝાંઝર પ્રીતથી અણણ કરે અણકાર,
ફરીએ શબ્દગર કુદડી આ રજની માનર,
હોતે પ્રીતથી અલેલા સહિએ હાથ છેરે,
તેતો આપેછે શી સુંદર સુગંધ

સાખી—કથા શીયળની સાંભળી પ્રીતમ ઉપર પ્રેમ
વધ્યો અખી વીરહી થઈ મળે ત્વરાથી કેમ.

૧૦૪

ચાંપરાજ.

સુજ ઉપર સુજરિ પિતા પાદશાહિ જાણી,
હું હવે નથી હાડાની રાણી

ટક.

ઐરું નથી દીકું મુજ સુખ વાત છે સીધ,
હડ કરિ ઝટલી વાર વાતમાં લીધ.

મુજ૦

આવ્યાછે જ્યારથી હાડો આપની પાસે,

હું જપ તપ કરતી નાર રહી ઉદાસે.

હું હતી મેલમાં પતિ થયે તમાં નારિ,

અકદમ રાગલ આવી ઊંચાડી આરિ.

મુજ૦

મને કહું તારે માટે સુજ શીર જાયે,

ધિક ધિક અમળાની જાત પામુજ ખેવાયે

મુજ

અં નથી દીધો પગ જુદી કોટાથી બાર,

હું થઈ નાયકી નાર આરોપ ખોટાથી.

મુજ૦

કરી કસોટી મુજ ભાગવાન તમારી દ્રષ્ટે,

મુજ લગ્ન રાખી નાથ પોદોંચાડી કબ્જે

મુજ૦

જો રાખી શરમ હું નાવત આપ જુવનમાં,

મુજ પતિ તણી રહી જાત મનનિ મનમાં

મુજ૦

૧૦૫

કૃષ્ણ ચરિત્ર

તુંહીં રયામ તુંહીં રયામ તુંહીં રે,

હુંતો નિરંકુ તુજને ઠાય ઠાય;

જાત તુજને રયામ તુંહીં રયામ તુંહીં,

સરનાં બેઠું, વાંદર બેઠું.

જેણું સકલ મંડિત,

આ અક્ષાંતની માતા જોઈ વળી;

પણ નહીં આપ્યા પાર,
 સધળે જ્યોતિ તારી રે.....હુતો.
 આ તનનો રંગ મહેલ બનાવ્યો,
 મહીં ભર્યો દરબાર;
 અનહદ વાજાં વાગી રહ્યાં કાંઈ
 જીવ રમે એકતાર;
 અમકિ જ્યોતિ તારીરે..... હુતો.

૧૦૬

રામ રતન

આસા ઝારીચાસણુ અરે વાહુ વાહુ
 દાર પીઉ યાગતુ અરે વાહુ વાર
 ઘે બાટલી માતા, માર જુલ્યા આતા
 ધરી જાતાં જાતાં પીઉ વાહુ વાહુ
 ધાસ દરીઆ મધે ધાસ દોરી
 ઘે હાથા મધી હાથ પોરી
 સત લામે વરી, પ્રીત કરી હરી,
 તરી માઝાવરી, કરી વાહુ વાહુ

આસા.

૧૦૭

કૃતિ ન રત

અલીઆ ! અલખેલો કેમ તો ?
 બેલાન કરી સાન કાં ભૂતો ?-અલખેલો.
 સજ સમારી હુ વાટ બેઠ રહી
 પ્રીતમજી પણ ટવગાવે,
 હવે હુથી નાટી રહેવાય
 મન આકુળ વ્યાકુળ થાય, મતિ હામી જતી;
 છગ કરીને, ઉતરીને એ,
 કાં અલી અકળાવે ?-અલખેલો

૧૦૮

કૃતિ ચરિત

દાણુ માગેરે દાણુ માગે.
 કાનો કાંકરી માં તો મને વાગે ને-દાણુ,
 કાના કીયા મલકનો દાણુ
 મારી નંવરંગ ચુદડી તાણી રે-દાણુ.
 કાનો કીયા મલકનો સુખો,
 મારી વાટડી રોકીને માન ઉભો રે દાણુ

૧૦૭

અંબીકા વિજય.

મુગટ માણ તણે સીર સોલી રહ્યો,

સોલી રહ્યો મન લોલી રહ્યો.

મુગટ.

સાખી.

આરામુર રળીઆમણું, સોલા અપરંખપાર;

સોલા તેની શી કહું, કેતા ના આવે પાર,

અંબામાણ રમે આચર ચોકમાં.

જેવો મુરજ લાણ સોલી રહ્યો.

મુગટ.

બાહ્ય બાળુઅંધ બેરખા, અંજર છે પગ માંદ્ય;

સેયરો સરવે મળી, લળી લળી ગરબો ગાઅ.

માણતું ધ્યાન ધેરા, સેવક જન તમે,

અરજ હમારી માંડી, ઉરમા ધરે.

મુગટ.

૧૦૮

કૃષ્ણ ચરિત્ર

નમો મોપાળ નંદ નંદન ગોવીંદ નમો,

શ્રી ગોકુલચંદ નમો

પુરણાનંદને, બાલ મુકુંદને,

દેવ સકલ વંદ્ય નમો-નમો,

કાલિય ગંજન હરિ નમો

વંદુ આત્મારામ,

પુરણ પુરષોત્તમ નમો

સદાય પુરણ કામ,

જાવર્ધન હાથે ધર્યો,

ગોકુલ ઉદ્ધાર કર્યો,

કંદ નણા ગર્વ હર્યો,

એ આનંદ કંદ નમો--નમો.



જાહેર ખબર

મુંબઈની મજા.	૦—૪—૦
કુરસદે બહાર	૦—૨—૦
માણિકમોતીનો ખાગ	૦—૨—૦
પંચપતી કમણુ સુત	૦—૮—૦
રશિકે સ્તવનાવળી	૦—૪—૦
છ બાઈનાં રાસ	૦—૨—૦
લીલાવતીનો રાસ	૦—૨—૦
અંજનસતીનો રાસ	૦—૨—૦
મોતીશાના ઢાળીયાં	૦—૨—૦
બોયણીનું વર્ણન	૦—૨—૦
ગેખીગાળાઓ	૦—૪—૦
નવરંગ	૦—૨—૦
નાટારંગ	૦—૩—૦
ધીરાંનાં પદ	૦—૨—૦
બગનાવળી	૦—૨—૦
પ્રભાત સંમ્મલ	૦—૨—૦
નરસીમદેતાનું મામેરું	૦—૧—૦
નરસીમદેતાની હુંડી	૦—૧—૦
ગમત ઘંટ	૦—૪—૦
ગુલનવ બહાર	૦—૬—૦
મવકાશે બહાર	૦—૪—૦
મીઠ ગાયન સમ્મલ	૦—૪—૦
તરંગ	૦—૨—૦

મુંબઈનું ઝવેરાત	૦—૪—
શ્રીગુણશીદાસ, કપીરની સાખી	૦—૪—
દેવતાઈ જાદુગર	૦—૬—
કૃષ્ણચરીત ખાગલીલા	૦—૧—
વાવડી ચસકી	૦—૧—૦
ચોરનાભાઈ ધંડીચોર	૦—૧—
શુકનાવળી	૦—૧—૦
બાગબગતનાચાબખા	૦—૧—૦
શનીશ્વરની કથા	૦—૧—૦
ઝોંચવળના મહીના	૦—૧—૦
રાધાગુનો વીવાહ	૦—૧—૦
તમોલાણુવા કીરસા	૦—૨—૦
દોઆ ગે મંજુલસ	૦—૨—૦
રોગનીશ્વરજી	૦—૮—૦
નરસીમેતાનાખાપતુઆ	૦—૧—૦
બાદશાહખીરખલરખા	૧—૦—૦
કિચત ઇસલામ	૦—૮—૦
નજમુશયા	૦—૪—
નરસીમેતાની ડીકરીનો વીવા	૪—૪—
સદેવંતસાવળાગાચીતવાળી	૮—૦—
ગુલબંકાવળી મોટી	૦—૧૨—૦
અભેમન્યુચકાવોમોટો	૦—૮—૦

આ શિવાય અનારી પાસેથી થણી જતનાં પુસ્તકો તથા વારતાઓ

તથા નિશાળોમાં ચાલતી ઇમેજ તથા ગુજરાતી ડીક્ષનેરીઓ

મુસલમાનો ગુજરાતી કીરસાઓ તથા જૈનધર્મ

તથા પશુમણી કંઠોત્રી તથા દીવાન

ખલવામાં આવશે

૩૨ ડીસેમ્બર-અમદાવાદ

